

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин та безпеки
бізнесу

Протокол № 1 від 22.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Фінансові рішення в міжнародному бізнесі

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1.02 Міжнародні економічні відносини)	
Освітній рівень	другий (магістерський)	
Освітня програма	Міжнародні економічні відносини	
Статус дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	

Розробник:

к.е.н., доцент

підписано КЕПом

Світлана АЧКАСОВА

Завідувача кафедри
міжнародних економічних
відносин і безпеки бізнесу

Гарант програми

Ірина ОТЕНКО

Олександра ГРОНЬ

Харків
2025

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фінансові рішення в міжнародному бізнесі» буде корисна майбутнім фахівцям, діяльність яких може бути пов'язана з системою взаємодії в міжнародному бізнес середовищі, зокрема вміння аналізувати фінансові процеси в умовах інтернаціоналізації бізнесу, приймати обґрунтовані фінансові рішення з урахуванням валютних, податкових та інвестиційних аспектів діяльності міжнародних компаній. У сучасних умовах суб'єкти міжнародного бізнесу функціонують у середовищі підвищеної невизначеності, фінансових, валютних, податкових та регуляторних ризиків, що потребує прийняття зважених і обґрунтованих фінансових рішень.

Фінансові рішення аналізуються з урахуванням особливостей інтернаціоналізації діяльності компаній, зокрема при здійсненні міжнародних інвестицій, злиттів і поглинань, диверсифікації бізнесу, міжнародного податкового планування.

Особливого значення набувають питання міжнародних злиттів і поглинань, міжнародного податкового планування, комплаєнсу, управління ризиками, використання фінансових послуг, FinTech-рішень і систем підтримки прийняття фінансових рішень. У зв'язку з цим зростає потреба у фахівцях, які володіють сучасними теоретичними знаннями та практичними навичками прийняття фінансових рішень у міжнародному бізнес-середовищі.

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх магістрів знань щодо сутності та змісту фінансових рішень в міжнародному бізнесі, умінь та навичок з аналізу, компетентностей щодо організаційного та аналітичного забезпечення.

Завданнями навчальної дисципліни є:

розкрити теоретичні засади міжнародного бізнесу, інтернаціоналізації діяльності компаній та особливості прийняття фінансових рішень у глобальному економічному середовищі;

сформувані знання та навички аналізу фінансових рішень у сфері злиттів і поглинань, диверсифікації, податкового планування та комплаєнсу в міжнародному бізнесі;

ознайомити з організаційно-аналітичним забезпеченням управління ризиками міжнародних компаній, принципами ризик-менеджменту та використанням фінансових послуг і FinTech-рішень;

розвинути здатність застосовувати системи підтримки прийняття фінансових рішень, для підвищення ефективності управління міжнародним бізнесом.

Об'єктом вивчення дисципліни є фінансові рішення в міжнародному бізнесі.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні аспекти, методичне забезпечення, методи та інструменти фінансових рішень в міжнародному бізнесі.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН2	ЗК2, СК1
РН10	ЗК3, СК5
РН15	СК10

де, ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК5. Здатність застосовувати акумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

СК10. Здатність застосовувати інструментарій формування іміджу України на міжнародних ринках.

РН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

РН10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

РН 15. Приймати обґрунтовані маркетингові та управлінські рішення в процесі стратегічного планування діяльності підприємства на міжнародному ринку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти та особливості прийняття фінансових рішень в міжнародному бізнесі

Тема 1. Фінансові рішення в міжнародному бізнесі: поняття та особливості

1.1. Міжнародний бізнес та особливості інтернаціоналізації бізнесу. Сутність фінансових рішень в міжнародному бізнесі

1.2. Процес підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень в міжнародному бізнесі

1.3. Особливості прийняття інвестиційних рішень в міжнародному бізнесі

Тема 2. Злиття і поглинання в міжнародному бізнесі

2.1 Сутність понять «злиття» та «поглинання»

2.2 Особливості та відмінності M&A

2.3 Диверсифікація та міжнародні інвестиційні стратегії

Тема 3. Податкове планування в міжнародному бізнесі

3.1. Основи міжнародного податкового планування

3.2. Сутність міжнародного податкового планування

3.3. Види міжнародного податкового планування

4. Міжнародні договори щодо подвійного оподаткування

5. Трансфертне ціноутворення

6. Використання в міжнародному податковому плануванні офшорів та податкових гаваней

7. Мито в міжнародному бізнесі

Тема 4. Комплаєнс в міжнародному бізнесі

4.1. Сутність комплаєнсу в міжнародному бізнесі, його мета.

4.2. Завдання та методи комплаєнс- контролю

4.3. Фінансові рішення та законодавче забезпечення комплаєнсу

Змістовий модуль 2. Організаційно-аналітичне забезпечення прийняття фінансових рішень в міжнародному бізнесі

Тема 5. Організаційно-аналітичне забезпечення управління ризиками міжнародних компаній

5.1. Ризики у міжнародному бізнесі. Основні види ризиків зовнішньоекономічної діяльності

5.2. Управління ризиками міжнародних компаній

5.3. Поняття ризик-менеджменту. Основні правила ризик-менеджменту міжнародних компаній

Тема 6. Фінансові послуги та фінансові технології в міжнародному бізнесі

6.1. Сутність фінансових послуг та їхня роль у міжнародному бізнесі

6.2. Сутність, основні напрями та переваги FinTech-рішень у міжнародному бізнесі. FinTech екосистема

6.3. InsurTECH, WEALTH MANAGEMENT

Тема 7. Системи підтримки прийняття фінансових рішень в міжнародному бізнесі

7.1. Місце систем прийняття рішень в інформаційних системах управління.

7.2. Дорадча економічна система підтримки прийняття економічних рішень.

7.3. Використання систем підтримки прийняття фінансових рішень .

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Фінансові рішення в міжнародному бізнесі: поняття та особливості	Застосування показників NPV, IRR, APR для оцінювання інвестиційних рішень. Порівняльний аналіз фінансових інструментів та обґрунтування управлінських рішень на основі кількісних моделей.
Тема 2. Злиття і поглинання в міжнародному бізнесі	Оцінювання фінансової доцільності злиття і поглинання, впливу угод на вартість компанії, прибуток на акцію та ринкові мультиплікатори.
Тема 3. Податкове планування в міжнародному бізнесі	Ділова гра «Оптимізація міжнародного податкового планування з використанням офшорних юрисдикцій». Аналіз податкових режимів різних країн, розробка податкової структури міжнародної компанії з урахуванням вимог BEPS, CFC та угод про уникнення подвійного оподаткування. Розрахунок прибутковості купонних облігацій з позиції емітента та інвестора, аналіз податкового впливу на грошові потоки.
Тема 4. Комплаєнс в міжнародному бізнесі	Аналіз підходів до формування міжнародної бізнес-стратегії компанії в умовах інтернаціоналізації діяльності на основі комплаєнсу.
Тема 5. Організаційно-аналітичне забезпечення управління ризиками міжнародних компаній	Визначення ставки дисконтування та середньозваженої вартості капіталу. Оцінка фінансових, управлінських і специфічних ризиків інвестування та їх впливу на фінансові рішення компанії.
Тема 6. Фінансові послуги та фінансові технології в міжнародному бізнесі	Визначення ключових напрямів адаптації фінтех-інструментів та їхній вплив на фінансові рішення міжнародних компаній.
Тема 7. Системи підтримки прийняття фінансових рішень в міжнародному бізнесі	Ознайомтеся з результатами дослідження KPMG в Україні «Чемпіони диджиталізації 2024» та проведіть аналітичну оцінку фінансових рішень щодо впровадження цифрових технологій у діяльність компаній

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 7	Вивчення лекційного матеріалу, законодавчих та нормативно-правових актів

Тема 1 – 7	Підготовка до практичних занять
Тема 1 - 7	Підготовка до виконання тестів
Тема 1 - 5	Написання есе
Тема 1 - 6	Написання самостійної творчої роботи, презентації
Тема 1 – 5	Підготовка до контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Тема 1 – 6), проблемна лекція (Тема 7).

Наочні (демонстрація (Тема 1– 7)).

Практичні (Тема 1 – 7), есе (Тема 1 – 5).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю **екзамен (іспит):** максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти **екзамен (іспит)** – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту), диференційованого заліку або заліку. Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою **екзамен (іспит)** вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю **екзамен (іспит)** – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль включає наступні контрольні заходи: тестові завдання (35 балів), письмова контрольна робота (5 балів); самостійна творча робота (10 балів); презентація (5 балів); есе (5 балів).

Семестровий контроль: Екзамен.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

Кафедра міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу

ННІ Міжнародних відносин

Навчальна дисципліна «Фінансові рішення в міжнародному бізнесі»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

Завдання 1 (стереотипне) – оцінювання у межах 7 балів

Визначити ставку дисконтування для інвестованого капіталу міжнародної компанії А за таких умов:

1) Інвестований капітал міжнародної компанії має таку структуру, що наведена в табл. 1:

2) річна ставка за депозитами для юридичних осіб – 11 %, за кредитами – 19%.

3) структура специфічних ризиків від вкладення діяльність підприємства А має такий вид: середня ефективність менеджменту – 2,5%; продуктова диверсифікація – 2%, рівень фінансового ризику – 2%, інші ризики – 15%.

Таблиця 1

Інвестований капітал міжнародної компанії

Об'єкт	Сума, тис. дол. США.
Статутний капітал	5000
НРП	250
Резервний капітал	700
Довгострокові кредити банку	3200
Кредиторська заборгованість	450

Зробить обґрунтовані висновки щодо фінансових рішень.

Завдання 2 (діагностичне) – оцінювання у межах 10 балів

Необхідно проаналізувати доцільність фінансового рішення щодо поглинання міжнародною компанією А компанії Б шляхом придбання її акцій. У межах аналізу передбачається оцінювання ефективності угоди з позиції впливу на фінансові результати компанії-покупця, зокрема на прибуток на акцію та зміну ринкових мультиплікаторів.

Передбачається, що міжнародна компанія А розглядає можливість придбання акцій міжнародної компанії Б за фіксованою ціною 500 дол. США за акцію. У зв'язку з цим необхідно визначити, чи є таке фінансове рішення економічно обґрунтованим, а також оцінити, якою має бути ринкова ціна акцій компанії А після здійснення поглинання, щоб уникнути розмивання прибутку на акцію та збереження мультиплікатора Р/Е на рівні, що існував до угоди.

Крім того, доцільно проаналізувати альтернативний сценарій, за якого поглинання міжнародної компанії Б здійснюється за її ринковою ціною, та порівняти ефективність такого фінансового рішення з попереднім варіантом. Це дозволить оцінити вплив ціни придбання на фінансову результативність угоди та інвестиційну привабливість компанії А після поглинання.

Для обґрунтування фінансових рішень використовуються вихідні фінансові показники міжнародних компаній А та Б до поглинання, зокрема обсяги річної виручки, рівень рентабельності продажів, кількість акцій в обігу та ринкові мультиплікатори, що характеризують оцінку компаній на ринку.

Таблиця 2

Вихідні дані

Міжнародна компанія	Виручка за рік, тис. дол. США.	Рентабельність продажів, %	Кількість акцій, тис. прим.	Мультиплікатор Р/С (ціна 1 акції/виручка на 1 акцію)
А	500	35	9	5
Б	250	15	2	1

Зробить обґрунтовані висновки щодо фінансових рішень.

Завдання 2 (діагностичне) – оцінювання у межах 10 балів

12 червня 2023 року Міністерство фінансів Республіки Польщі випустило так звані ощадні купонні облігації терміном на 5 років. Ціна купівлі дорівнювала номінальній вартості облігацій (купони оподатковуються в розмірі 15% і виплачуються негайно):

купон за перший рік становить 1,00% від номінальної вартості,
купон на другий рік становить 2,00% від номінальної вартості,
купон на третій рік становить 4,00% від номінальної вартості,
купон на четвертий рік складає 5,00% від номінальної вартості,
купон п'ятого року становить 7,00% від номінальної вартості.

Визначати: прибутковість до погашення (APR) з погляду Міністерства фінансів Республіки Польщі та з погляду міжнародного інвестора, якщо номінал облігації 2000 польських злотих.

Зробить обґрунтовані висновки щодо фінансових рішень.

Завдання 4 (евристичне) – оцінювання у межах 13 балів

Уявіть, що ви: співробітник групи прийняття рішень крупної міжнародної інвестиційної компанії.

Ситуація: поставлено завдання оцінити облігацію як потенційний об'єкт для інвестування. Серед попередньо відібраних варіантів, вимогам, висунутим Правлінням компанії максимально відповідає облігація, випуск якої здійснено на наступних умовах: номінальна вартість – 3760 дол. США; термін обігу – 2 роки; періодичність виплати – рік; купон – 20%;

Визначте та обґрунтуйте:

а) ринкову ціну облігації, її дисконт або премію з якої вона повинна продаватися, якщо дохідність ОВДП складає 15,6%, в премія за ризик дорівнює 4,6%;

б) на скільки відсоткових пунктів зміниться ринкова ціна облігації, якщо норма доходності для даного активу збільшиться до 17,6%;

в) надайте загальне власне бачення отриманим результатам, якими ви керувалися для обрання прийнятого фінансового рішення.

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань. Загальна кількість балів за виконання екзаменаційної роботи становить – 40.

Завдання 1 (стереотипне) (8 балів)

Максимальна оцінка за кожне завдання – 7 балів, із них:

2 – правильний методичний підхід, знання формули для розрахунку;

2 – правильний арифметичний розрахунок показника;

1 – оформлення розв'язання завдання: розв'язання, одиниці виміру, відповідь;

2 – наявність обґрунтованих висновків.

Завдання 2, 3 (діагностичне) (10 балів)

Максимальна оцінка за кожне завдання – 10 балів, із них:

4 – правильний методичний підхід, знання формули для розрахунку;

2 – правильний арифметичний розрахунок показника;

1 – оформлення розв'язання завдання: розв'язання, одиниці виміру, відповідь;

3 – наявність обґрунтованих висновків.

Завдання 4 (евристичне) (13 балів)

Максимальна оцінка завдання – 13 балів, із них:

6 – правильний методичний підхід, знання формул для розрахунку;

- 2 – правильний арифметичний розрахунок показників;
- 2 – оформлення розв’язання завдання: хід розрахунків, одиниці виміру, необхідні пояснення.
- 3 – наявність обґрунтованих висновків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Міжнародний бізнес: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Орехової, М. В. Савченко. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 464 с.
2. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навчальний посібник у схемах і таблицях / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна та ін. – Електрон. текстові дан. (17,2 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 248 с.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27473>.

Додаткова

3. Іващенко Г. А. Методичне забезпечення управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Г. А. Іващенко // Міжнародний науковий економічний журнал «Бізнес Інформ». – 2025. – № 10. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/38434>
4. Іващенко Г. А. Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин / Г. А. Іващенко, П. В. Отенко // Міжнародний науковий економічний журнал «Бізнес Інформ». – 2024. – № 9. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35024>
5. Sulawati D. Financial Decision-Making in Corporate Management: A Systematic Literature Review / D. Sulawati, N. Ulfa // Income Journal of Economics Development. – 2025. – Vol. 5, № 2. – P. 320–323.
6. Wu S. Strategies for Optimizing International Financial Management in Multinational Corporations / S. Wu // Accounting and Corporate Management. – 2024. – Vol. 6, № 3. – P. 162-169.

Інформаційні ресурси

7. Ачкасова С. Аналіз митних платежів та зовнішньоторговельної структури України / С. Ачкасова, Н. Москаленко, Ю. Головей // Економіка та суспільство. – 2023. – №(56) <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-33>. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30540>
8. Найденко О., Ачкасова С., Гунько К. Національна стратегія доходів: митні та податкові ризики реалізації // Економіка та суспільство. 2024. №67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-70>. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/34560>

9. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/NBU_Strategy-Financial-Literacy.pdf?v=8
10. Про віднесення держав до переліку офшорних зон: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 143-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [Про віднесення держав до перел... | від 23.02.2011 № 143-р](#)
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення: Закон України № № 408-VII від 04.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-18#Text>
12. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України № 1953-IX від 14.12.2021 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
13. Рамка фінансових компетентностей дорослого населення України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://talan.bank.gov.ua/uploads/files/Ukraine_Financial_Competence_Framework_Adults.pdf.
14. Розробка міжнародної бізнес-стратегії: Переваги та конкретні кроки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.payoneer.com/uk/resources/global-business-strategy/>
15. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна “Фінансові рішення в міжнародному бізнесі” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11520>
16. Стратегія розвитку FinTech 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/news/all/finansova-inklyuziya-innovatsiyi-ta-bezgotivkovi-operatsiyi-v-ukrayini--prioriteti-strategiyi-rozvitku-fintech-2025>.
17. Achkasova S. Organization of taxation and customs control of controlled foreign companies in the system of financial regulation / S. Achkasova, K. Hunko, A. Skliar // International scientific journal "Internauka." Series: "Economic Sciences". – 2025. – № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-11-11584>.